

# Uruguai

written by Josep M. Boixareu Vilaplana | 27 de novembre de 2025

A mitjan de març de 1975, en una etapa més del meu primer viatge per Sud-Amèrica, vaig sortir en un vol des de Santiago de Xile fins a Montevideo. Allí m'esperava el distribuïdor d'*Editia Uruguaya*, Ernesto Sanjinés. No recordo els horaris, tan sols que el primer dia em va portar a visitar les escasses llibreries que hi havia a Montevideo i d'aquestes ben poques treballaven el llibre tècnic. Sobre el terreny em vaig adonar de les poques possibilitats que teníem en aquell país que en altres èpoques havia estat anomenat la "Suïssa d'Amèrica" per la seva prosperitat i la seva activitat bancària.

Jo, aliè a la situació política del país on governava una dictadura cívica-militar, vaig aprofitar les estones lliures per fer passejades per la capital que vaig trobar bonica i acollidora. Un matí l'Ernesto Sanjinés em va dur fins a Punta de l'Este, localitat de platja situada a dues hores i escaig de Montevideo. Allí estàvem a la tardor i no hi havia gaire gent. En temps reculats havia estat una de les destinacions d'estiueig preferides pels cabdalats argentins i d'altres països sud-americans. Semblava que darrerament havia perdut molt del seu esplendor. Potser també hi influïa la situació del país. Per una banda campaven els guerrillers *Tupamaros* del *Frente de Liberación Nacional* i per altra grups de paramilitars amb la tolerància del govern.

La vigília de la meua partida de l'Uruguai, Ernesto Sanjinés em va convidar a sopar en un restaurant popular. Ens van donar una taula tocant a una paret. L'Ernesto era una bona persona i manteníem una xerrada agradable quan, abans de les postres, van irrompre a la sala una colla d'homes armats que baixaven d'un camió aparcats a la porta del restaurant. Van encerclar el menjador i el que devia ser el cap va començar a assenyalar a l'atzar: *este, este, este... de cara a la pared y que nadie se*

*mueva*. Va ordenar els seus homes que revisessin la documentació als afectats. A mi se me n'havia col·locat un al darrere i em vaig girar discretament tot adonant-me que el soldat que li mirava la documentació la llegia al revés. Allò em va produir una certa angúnia. La ignorància és perillosa.

Anaven amb presses i al cap de poc el cap va anar donant la volta a la sala assenyalant, un altre cop a l'atzar -no va preguntar què havien vist a la documentació- *Tú al camión*, i el soldat que el vigilava li acompanyava, *tú al camión, tú al camión...* Si n'havia fet posar una dotzena a la paret, set o vuit van anar al camió que va engegar a tota velocitat sense tancar les portes del local. Els qui ens vam quedar allí deslliurats vam respirar d'alleujament. L'Ernesto em va dir amb veu baixa: *A estos no los va a ver nunca más nadie, hemos tenido suerte*. No recordo si vam acabar de sopar o no, estàvem en estat de xoc. Desfent-se en excuses l'Ernesto em va dur a l'hotel.

Aquella nit em va costar adormir-me tot pensant en l'episodi malviscut. Què m'hauria passat si jo hagués estat un dels triats pels paramilitars? M'hauria servit el meu passaport espanyol? Però, si ni tan sols van fer cas de les documentacions o se les miraven al revés! Vaig pensar que fer d'editor per aquells països era un ofici de risc. Em tranquil·litzava el fet de que l'endemà me n'anava. Era tard però l'Ernesto em va trucar dient-me que l'endemà al matí em recolliria a l'hotel per acompanyar-me a l'aeroport. Va pensar que m'ho devia.

A l'hora convinguda estava a la porta de l'hotel esperant-me. Va reiterar-me les disculpes per haver-me dut a aquell lloc i em va comentar la situació que estava vivint l'Uruguai. Un cop arribats a l'aeroport i quan jo ja m'havia acomiadat i estava punt d'obrir la porta per baixar del seu cotxe em va dir: *Yo soy de izquierdas y por lo tanto contrario al gobierno*

*dictatorial; si ayer me llegan a identificar no tan solo hubiera perdido la vida yo sinó que hubiera puesto la tuya en peligro. Lo siento. L'avió va travessar pel damunt l'estuari del Rio de la Plata. Jo em vaig sentir alleujat però no deixava de pensar en l'Ernesto.*